

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap reggel.

Előfizetés

egész évre . . . 12 korona.
fél évre . . . 6 "
negyed évre . . . 3 "

Egyes szám ára 12 fillér.

Hirdetéseket és előfizetéseket elfogad FÖLDES EDE
könyvkereskedő, a kinek a lap kiadóhivatala van.

Hirdetés ára centiméterenként 6 fill. Többszöri hirdetés á. kedvezményben részesül.

Nyitási sora 40 fillér.

Budapesti hirdetések kizárólagos felvétele
milliméter-árszabás szerint a
Leopold Gyula

Videki Lapok Központi Hirdetési Osztályában
Budapest, VII., Erzsébet-körút 41. sz.

A trónörökös.

(Ü. L.) Két népe van a világnak, a mely nagyon dynasztikus. Ez az angol és a magyar. De mind két nép a mellett alkotmány szerető, ezen tulajdonságban is megegyeznek. Az angol épp mint a magyar, alkotmányos érülettel van eltelve.

Voltak viszállyaink az uralkodó Házzal, de ez csak félreértésen alapult, a nélkül hogy a szivekből kitepedett volna az uralkodó Ház iránti szeretet. Ez oly gyökeret vert a szivekben, a mi példátlan — az egy angolon kívül — a világ népeinél.

És ezen ragaszkodásnak a nyitja — a nemzeti érdek! . . . A magyar nemzet szétzüllene köztársasági formával, a minthogy a Mohácsi vészt is, a pártoskodással járó királyválasztási rendszer idézte elő. Ezért nem kiáltá ki a nemzetet képviselő országgyűlés a köztársaságot sem 1707-ben, sem 1849-ben. S mihelyt a korona és nemzet közti viszálly elmult, azonnal végig zugott az országon: Éljen a király!

De az ily kiáltást meg kell szivelnie a dynasztának is! . . . A Habsburgok trónja csak a magyar nép ragaszkodásán szilárdul állandóan meg. A monarchia minden fájának van künn vérrokona, a hová szíveleg vonzódik is. De a magyar rokonfaj nélkül áll kerek e nagy világon, s így ösztönből is,

saját érdekéből kitart dynastiája mellett. Nincs hová gravitáljon a magyar, önmagára van hagyatva, véglegesen össze van forrva a dynastiájával.

Tudja ezt a dynasztia minden tagja. És éppen ezen tudásra vezethető vissza, a nálunk való ritkáni megfordulásuk. Tehát nem a tőlünk való idegenkedés, mint ezt szélteben hirdeti a sajtó tulajzóme és országszerte beszélők. A ragaszkodásunk határtalanságáról meggyőződve a dynasztia, inkább az osztrákoknak ad utmutatást, hogy az uralkodó Ház köré csoportosuljon s ne kacscsin-gassanak külföldi rokonaik felé.

Hiszen Ausztriában a népeket nem a haza fogalma tartja össze. Ausztriát sem a németek, de még a csehek sem tartják közös hazájuknak, a lengyelek előtt is a „haza“ fogalma, a régi Lengyelország egyesíthető területén van képzeletben. A németek mind-egyre éneklik, a német fajrokonaikkal való egyesülésről szóló himnuszukat, — a cseh történetírók Magyarországot okolják a szláv egység létre nem jöhetéséért. Az uralkodó Ház az egyetlen központ, a mely körül kerengenek az osztrák népfajok s lehetséges őket együtt tartani. Ez a rugója azon látványnak, hogy a dynasztia tagjai olykor-olykori vendégek nálunk. A biztos magyar talajt tudják mellőzni, az ingó osztrák talaj helyett.

De amint ezen számító politika bevált

a multban, teljes egészében nem folytatható a jövőben. Magyarország egységes állam, nincs történeti multtal bíró népe az egy magyaron kívül. Ausztriában a németek — csehek — lengyeleknek önálló történeti multjuk van, lehetetlen összeforrasztani őket. Magyarországon ellenben, ha nyelvileg külön fajok is vannak, de önálló jelleggel egység bir a magyaron kívül. És így nagyobb figyelem fordítandó a dynasztia részéről edes hazánk irányában, miként eddig. Mert az egységes ország jellege annál erősebb, mennél inkább ragyog a budai királyi várakban a magyar korona fénye. Ez pedig az uralkodó avagy a trónörökös személyes jelenlétével érhető el.

Nagy hatással van az országra, ha a budai királyi várakban üdvözölheti legalább bár a trónörökösöt. Dokumentálása Magyarország önállóságának. Az udvari fény bevilágítja az egész országot, melynek fénye a szomszédos kis országokra is kiterjed, mintegy figyelemzetésül: hogy az egységes magyar állam ellen nem intrikálhatni.

Az eddigi tartózkodásából ki kell lépnie a trónörökösnek és többször megfordulnia a budai magyar királyi rezidenciában. Az ezer éves magyar állam a koronán nyugszik, a melynek alapzata a magyar nép szeretete és rajongása. Ily dynasztikus ország tarthat számot arra, hogy a korona

TÁRCZA.

Benkő Ferentz professor,

az első magyar minerologus.

Irta: dr. Szilády Zoltán.

Nyugoti Európa műveltségével mérközvé, gyakorta emlegetjük elmaradottságunkat török világgal, sok háborúsággal. Pedig nekünk is voltak mindenkoron jelesek, buzgó apostolok, dicső, nagy jellemek. De hányat nem becsültünk, nem értettünk, és hányat elfeleltünk, mert

„Oh e hazában olyan sok jeles
Sirján ringatja vándor fuvalom
A feledésnek tüskébokrát.“

Része van ebben gyöngeségünknek, de országunk egykori földarabolt állapotának is. A régi Erdély belső dolgait, különleges multját és sajátos jelenét nagy kárunkra sokan nem ismerik ma sem odaát a térs rónaságokon.

A mikor a XVIII-dik század vége felé a nemzeti ellenhatással újra ebredt irodalmunk, mindenféle iskolákba csoportosultak az írók: francziások, németesek, latinosok, magyarosok; Bécsben, Kassán, Szegeden, Debreczenben. Csak Erdélyben nem alakul külön iskola, nem szólal meg a szépirodalom műzsája. Az uttörők itt inkább a tudományok terén pró-

bálcognak. Mintha fölébredne a régi jó Bod Péter szelleme, meg a többi jeles enyedi professoroké: Tóke Istváné, aki fizikát írt 1736-ban és Páriz Pápai Ferencé, akiről ma már kevesen tudják, hogy irodalmi kiválósága mellett az akkori Magyarország leghiresebb orvosa volt, akinek házi tanácsadója, a PAX CORPORIS hetvenöt év alatt het kiadásban terjedt el hazánkban.

Az ő szellemi utódaiknak tekinthetjük azokat az írókat, akik Erdélyben a nemzeti ebredést tudományos művekkel szolgálták. Itt működött Gyarmathy Sámuel, Bőjthi Antal, Aranka György, Benkő József a botanikus és történetíró, Benkő Ferencz, később Döbrentey és a két Bolyai. Nem szövetkeznek társasággá, iskolává, de köztük szinte egymaga alkot iskolát Benkő Ferencz, a sokoldalú enyedi professor.

Kisbaczoni, sepsibaczoni és bardóci Benkő Ferencz Magyar-Láposon született 1745. januáriusában. Tanult a nagyenyedi kollégiumban, Schweizben, Jenában és Göttingenben. Természetbuvár hajlamait Ribitzei Ádámmal, a híres erdélyi bányászszal folytatott levelezése és Gmelin olvasása ebresztették. Gmelin János Frigyes, a göttingeni orvos-tanár és természettudományi író, aki tanára volt, lelkesedésével és sokoldalúságával példaképe is lehetett. Erre vall az, hogy Benkő első munkája, a Werner ásványtanának fordítása, már Göttingenben elkészült. Ugyanott írta azt a kéziratát, vagy jegyzetét, amelyet Gu-

lyás Karoly talált föl a Teleky-tékában és az ő szives értesítése szerint első oldalán a következő fölrás olvasható: „Johan Beckman Professor Academiae kezdette gazdaságról való praelectiót 8. Maj. délután. Négyezer ötször heten által, a maga compendiuma szerint, deutsch Landwirtschaft Göttingen 1775. Egy Louis dor honorariumért, mely 8 Mft. 71 Dr. a nyári semestrisen 1781.“

Tanulmányutjából hazatérve a szebeni reformata eklezsia első papjaul választatik Itt öt év alatt „kötelmei há teljesítése, ne mes jelleme s meggyerő, gyengéd modor által minden rangnak becsülését kivívta. Szabad ideje alatt pedig folytatja kedve tudományának, az ásványtanak művelését Szakértelmének és gyűjteményeinek híre el terjedt Nagyenyedre is, ahol Galambos Mihály halála után őt választják 1790-ben a német nyelv, földrajz és természetrajz tanárává. Itt folytatta ezután 26 évig csendes és áldásos működését és itt hunyt el hosszas betegeskedés után 1816. deczembereben.

Mint pap az akkori Erdély egyik legkitűnőbb szónoka lehetett, a művek bizonyítéka az Örvendetes és Szomorú Dolgok czimen kiadott tiz prédikációja és a nagyzebeni diplomavátáskor elmondott beszéde.

Egyes kéziratai az erdödi zsinatokról és Erdély római inscriptióiról szólnak, a melyeket szorgalmasan gyűjtögetett kirándulásain.

Szépirodalmi alkotása a Lantassai Ióó

és nemzet mentől többször boruljon egymás keblére. Ezen látomány mindég szemmel látható, valahányszor a király avagy a trónörökös fővárosunkba jön. Az összes lapok hangot adnak ezen érzelmenek, a miből Ferencz Ferdinánd meggyőződhetik a nemzet határtalan örömén.

Ez az első nagyobb nyilvános szereplése, elveszítünk Rudolfot már pár évtizede. Azóta feléje fordult a közfigyelem, de talány maradt s az ma is belső érzülete. Hinni akarunk a jóban, hogy nekünk meleg barátunk. Bizony nyál felismerte a magyar nemzetben rejlő hatalmas erőt — a dynasztia érdekében is.

Legyen üdvözölve Ferencz Ferdinánd mind leendő magyar király. Ferencz József öreg királyunk mint ifju, első megjelenésével meghódította a magyar nemzetet tiszta magyar kiejtésével. Ferencz Ferdinándnak most lesz az alkalmá bemutatnia magyar nyelvbeni jártasságát a delegációs trónbeszédével illetve megnyitásával. Szép nyelvünknek folyékony előadásával, azonnal bevési nevét keblünk élő naplójába. És kiáltjuk feléje már ezuttal: hogy hozta Isten és éljen Ferencz Ferdinánd trónörökösünk

A politikai helyzet.

Uj exlex kezdődik január elsejével. A közös bank törvényes alapja megszünt; pénze nem törvényes, törvényes kötelességei nincsenek, jogai semmiek; kivéve természetesen fennálló magánjogi ügyleteit.

A Justh-párt most már eldicsekedhetik azzal, hogy győzelmet aratott; de ez a diadal is csak erkölcsi veszteséget jelent az alkotmányos élet erősegeiben. Mert sikerült bebizonyítani, most már a bankügyek tere is, hogy törvényes felhatalmazás nélkül is meg lehet élni.

A két kormány természetesen fenn fogja tartani az eddigi állapotot s a jegybank működésében semmiféle zavar sem fog beállni. Az élet gyakorlati kényszerűsége hatalmasabb minden elméletnél s gyakorlatban mi sem fog változni. És a legkülönösebb a dologban az, hogy nekünk voltaképpen ezt kell sajnálnunk. Mert ismét egy lépést te-

töltés, a melyből esztendőnkint egy-egy darabot adott ki 1790-től 96-ig. Ez a változatos, vidám, egyszerű és világos modorban írt olvasmány általános tetszésnek örvendett az akkori világban. Elvezetett forgathatjuk ma is, de már alig képzelhetjük el azoknak az örömet és lelkesedést, akik ebből ismerhették meg hazai nyelven először a görögök és rómaiak életet, keleti utazók tapasztalásait, ismeretlen népek szokásait, az enyedi ritkaságokat stb. „Egy kis hazabéli utazás” címen a negyedik darabban sikerült rajzát adja saját tapasztalatai alapján az akkori Erdélynek. Elmondja, hogy kiknek a gyűjteményeit látta, közli az utjában látott főírások kövek szövegét stb. Érdekes asványtani részleteihez alább még visszatérünk.

Az uttörő szorgalma és bátorsága, amely ezekben a kötetekben nyilvánul, nem maradhatott hatás nélkül. Ki tudná, hány kortársra és követőre merített belőlük példát, lelkesedést. Sokoldalúságában és termékenységében leginkább Kis János superintendens és Molnár János mellette állítható kortársai között. Mindegyikükön meglátszik, hogy a saját szorgalmával szeretné az akkori irodalom sokféle hiányait pótolni. Egyik inkább költő, a másik inkább tudós, de emellett szónokok, történetírók és még az újságíró hiányát is nekik kellett pótolniuk, hogy a köz érdeklődését kielégítsék.

(Folytatása következik.)

szünk ezzel előre azon az uton, amelyen lassankint olyan orszaggá változik át hazánk, amelyben mindegy, akár a törvény uralma a'att állunk, akár nem. Ez semmit sem változtat sem életünkön, sem helyzetünkön, sem gondolkodásunkon. S minthogy ezt az országgyűlés egy pártja hozza ránk, az a kegyetlen veszedelem van benne, hogy kitanítja ellenségeinket, kitanítja a visszaélésekre mindig hajlandó hatalmat. Hiszen ha egy tekintetben ilyen szépen megvagyunk törvény nélküli állapotban, miért ne lehetnénk meg más tekintetben is?

Természetesen nemcsak meg kell ismerünk, de hirdetjük is, hogy vannak kivételes esetek. A gyakorlati életet nem lehet mindig szabatos elméletek szerint kormányozni. Mikor mindenben a hatalomnak van igazsága, akkor az igazságnak nincsen hatalma, csak erkölcsi. És ilyenkor törvényesség és törvénytelenség közt nem lehet a határvonalat meghuzni, s minden fegyver jó.

De e rendkívüli eszközöket mindennapivá tenni, az ultima rációzt elkoptatni mint egyetlen hadakozó eszközt; nemcsak nagy czélok nélkül, de minden komoly s elérhető czél nélkül sőtögetni a puskaport; ez gyermekes játék. Ha férfiak csinálják a közéletben, frívól, könnyelmű és végzetes játék.

Ha valaki azt tartja, hogy külön bank nélkül nincsen a hazára nézve üdvösség és azt is hiszi, hogy megakadályozván a bank közöset újra biztosító törvényjavaslat elfogadását, az óhajtott czélhoz közelebb viszi az országot; akkor értjük, ha megobstiuálják a javaslat tárgyalását. Nagy felelősség, de komoly férfiak nagyobbat is elbirnak. Hogy azonban a nélkül, hogy bármi rosszat megakadályoznának, bármi jót elérnének vele; a nélkül, hogy a külön bankot egy hajszálnyival is közelebb hoznák; és kilátás nélkül arra is, hogy ezzel a parlamenti pártalakulásban bármi kívánatos változást idézzenek elő: hitel- és pénzrendszerünk törvényes alapját átjártassák a törvényen kívüli helyzetbe, ez oly idétlen és meg gondolatlan cselekedet, a melyet senki a világon meg nem fog érteni. Ezt sem angolnak, sem francziának, sem németnek nem fogjuk tudni megmagyarázni. Erre azt fogják mindenütt mondani, hogy könnyelmű és együgyű meg gondolatlanság.

Itthen a pénz nem fog szenvedni. Kül-országi viszonylataiban esetleg súlyos válságba juthat. Aranyban való fizetés helyett — törvényen kívüli állapot! Külföldre szállított portékáért esetleg kevesebb pénzt kapunk; külföldről behozott idegen portékáért több pénzt fizetünk. A bank törvényes közöset megtagadjuk és elvisejük törvénytelen közöset.

A bankot megtagadjuk, de elfogadjuk a pénzt. A bank törvénytelen, a pénze tényleg uralkodik. Anyagi kár és erkölcsi megálázás ez az exlex. Senkit sem sebzünk meg vele, csak önmagunkat és felbátorítjuk minden ellenségünket, mert nevetve fordítjuk fei a törvényes állapotot és nevetve adunk-veszünk törvénytelen pénzen. Ha ez hazafiság, akkor se okosság, se bölcsesség nincsen ebben a hazafiságban. Pedig a legfőbb jó, a legnemesebb okosság és a legtisztább bölcsesség lakozik az igazi hazafiságban. Veszedelmes és gyűlöletes dolog pedig kettő van: a mily gyűlöletes a hazafiság nélküli okosság, épp oly veszedelmes az okosság nélküli hazafiság.

A „Közérdek” előfizetési árai:

Egy évre	12 korona
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „

Előfizetőinket kérjük, hogy előfizetéseiket mielőbb legyenek szivesek megújítani, nehogy a lap szétküldése akadályt szenvedjen.

Előfizetési pénzek a „Közérdek” kiadóhivatalába küldendők.

Vegyes hírek.

— **Eljegyzés.** Rapaics Annuskát eljegyezte Kovács Dezső dr. gazd. akadémiai s. tanár. — Schönberger Mór fakesereskedő eljegyezte Bernát Rezsinket Nagyenyelen.

— **Halálozás.** Fischer Lipótné szül. Adler Ernesztin életének 66-ik, boldog házasságának 47-ik évében, folyó hó 25-ken Hajduszoboszlón meghalt. Az elhunytban Földes Ede edes anyját gyászolja.

— **Az alsófehérvármegyei történelmi, régészeti és természettudományi egyesület** a tagok élénk részvétele mellett gyűlést tartott, amelyen jelen volt Szász József vármegyének főispánja is, akit Kóródy Péter elnök üdvözlésével az egyesület iránt tanúsított buzgóságáért a jelen voltak lelkesen ünnepeltek. Török Bertalan elnök betegsége miatt nem vehetett részt a tanácskozásban. Elsőnek Kárpiss János titkár vázolta jelentésében az egyesület gazdag működésének főbb eseményeit, amelyeknek változatos képet teljessé tette a gyulafehérvári muzeum fáradhatlanul buzgó igazgatójának, Cserni Béla dr.-nak muzeum- és könyvtári jelentése. A lelkes muzeum nemcsak becses régészeti anyagot, hanem a sikeresebb munkálkodáshoz áldozatos tagokat is szerez, új tagokul bejelentette: Gyárfás Tihamér dr.-t, a kiváló archeológust, brassói főgimn. tanárt, továbbá Péter Antal dr. gyulafehérvári teológiai tanárt, Friedmann Gyula dr. ügyvéd szerkesztőt és Oancea Konstantin csórai görög keleti lelkész. Az egyesület anyagi helyzete nem a legkedvezőbb. Székál Ignác p. ellenőr jelentése arról tájékoztat, hogy 333 K. tagsági díj folyt be eddig és 739.19 K. kiadásal csak 4.35 K. van a forgalmi tőkében. Alaptőkeje 1132.80 K. követeléssel együtt 3280 K. A muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének ajánlatára a miniszterium ez évben 300 K. régészeti, 300 K. könyvtári és 100 K. természetrajzi gyűjt. államsegélyben részesítette az egyesületet. A muzeum kibővítésre kiutalt 8000 K. államsegély 7. részletét a jövő építkezési munkálatokra gyümölcsöztetik, mert az 1906-ki muzeumkibővítés összes költségeit már kifizették. Az egyesület kezelésében lévő Hunyadi emlékszóbor alapja is lassan gyarapodik, összege a jelen év elején 11784.70 K. volt.

— **Egy püspök halála.** István Vilmos megyéspüspök pár napi betegség után tudóvizenyőben meghalt Szombathelyen. Nagy részvétet keltett a váratlan halálhír.

— **Műkedvelő előadás.** Karácsony másodnapján este nagy közöset nézte végig a „Charlie néni” című bohózatot. A darabnak jeleneteit sikeresen oldották meg a jó műkedvelők, kik közül Szathmáry Albert, Pintér Lajos, Gerendi Albert, Márton Anna és Fenedek Klarika tünettek ki pompás és átgondolt alakításaikkal. Az előadás után reggelig tartott a tánc a legvidámabb hangulatban.

— **Szabad a baromvásár.** A közel felévig tartott szarvasmarha- és sertésvásár annyira megszűnt városunk területén és környékén, hogy a hatóság a vásárt a veskerület alól felszabadíthatta. Így hát már a mai hetivásárra szarvasmarha és sertés is felhajtható.

— **Iparhatósági megbizottak.** A jövő évi iparhatósági megbizottak választására jogosult kereskedők és iparosok névjegyzéke a városi főgyűzői hivatalban közszemlére van kitéve. Ellene felszólamlás is beadható.

— **Dák-leletek Tordán.** Torda határában Teglas István ásátásokat végeztet az eközben őskori cserépedényeket és más tárgyakat találtak. A tárgyak körülbelül 2000 év előtti időkből valók.

— **A bankbetörők Tövisen.** Karácsony éjjelen Szabadkán négy görög betörő megfurta az ottani egyik bank Wertheim-szekrényét. De a betörést a házban lakók észrevették, mire a betörők elmenekültek. A páncélszekrényből nem vihettek el semmit, ellenben ott felejtettek egy teli kabátot és az abban talált pénztárczában egy Theodor

Johano névre kiállított és a brassói határrendőrség által látalmazott utlevelet. E nyomon megállapították, hogy kik lehettek a betörők, és hogy a szabadvári vasútállomáson Brassó felé váltottak jegyet, erről értesítették a vonalmenti csendőrsőket. A veszedelmes betörőket kedden a tövisi állomáson a csendőrség elfogta. Neveik Theodor Johano, Jean Konstantin, Sokrati Eisiti és Brazon Joanon. Szabadvára vitték őket.

— **Szerencsétlen ugrás a vonatról.** Tegnapelőtt Winkler Ferenc ügyvédjelölt Kolozsvárról utazóban Tövisen tévedésből más vonatra szállt. Mire ezt észrevette, a vonat már jó gyorsan haladt, mindazonáltal leugrott és pedig oly szerencsétlenül, hogy ontudatát is mindjárt elvesztette. Nevét is csak a nála talált irásokból sikerült megállapítani, mert a hozzá intézett kérdésekre vagy egyáltalán nem, vagy csak nagyon zavaros és teljesen érthetetlen feleleteket adott. Erős zúzódásokat szenvedett kezén és lábán, de legsúlyosabb sebe a fején van, úgy, hogy valószínűleg koponyatörést és agyrázkódást szenvedett. Az ejfeli vonattal visszavitték Kolozsvárra és most ott a sebészeti klinikán gyógyítják.

— **Gyorsított gyorsvonat.** Budapest—Kolozsvár—Brassó között gyorsított gyorsvonat beállítására van tervbe véve. Ez a gyorsabb vonat megindítása május 1-jére várható.

— **Szerencsétlenség a Maroson.** Hétfőn este Belliger Miklós maroscsügedi lakos át akart kuszni a kompot tartó sodronyon, hogy édes anyja részére a kompot áthozza, de belepottyant a vízbe és belefulladt.

— **A katona-szállás megváltása.** Nagyenyed város tanácsa a katonaszállásmentesség megváltási összegét lakásonként egy évre 20 koronában állapította meg, amely összeg minden év május 1-e előtt befizetendő, mivel a későbbi befizetéseket a város házi pénztára nem fogadja el.

— **Árpád sírja.** Még mindig keresve keresik a honfoglaló Árpád sírját. A múlt hónapban dr. Bauer Gábor pusztacsanádfejéregyházi családi birtokán tartottak ásásokat. Kada Elek kecskeméti polgármester, az ásatóbizottság elnöke most közölte Bauerrel az ásások helyének tulajdonosával, hogy a kutatás meglepő eredménnyel végződött. Találtak egy arpadkori temetőt huszonhat női és négy férfi sírral. A vitézek mellett mindenütt ott van paripajuk felkantározott koponyája. Egy sírban negy darab vasnyílhegyet, egy másikban aranyszírt ezüstből készült övdsírt és csodálatos véletlen folytán epen maradt tenyérnyi vásznat találtak. Megállapították, hogy a sírok az Árpád-korból valók. Az ásást tavasszal tovább folytatják.

— **Az Aetna kitörése.** Az Aetna tűzhányó csendes füstölése után újra háborog. Nagy kődarabokat lök ki magából, ontja a lávát s a hatalmas tűzszlopokat. A környék népét nagy rémület fogta el.

— **Robbanás egy szeszgyárban.** Désen Vojt Gergely szeszgyárban borzalmas szerencsétlenség történt. Az egyik pálinkafőző üst rézsisakja felrobbant és a 105 fokos forró lé ráomlott az ott alvó 5 munkásra. 3 meghalt közülük, kettő halállal vívódik.

* **A hálósobák réme, a poloskák kiirtása** eddig a lehetetlen dolgok köze tartozott. Mióta azonban a Löcherer Cimexinnek történtek próbák, beigazolódott, hogy a Cimexin nemcsak az élő poloskát pusztítja el nyomban, de a Cimexin hatása folytán a peték rögtön kiszáradnak és többé ki nem kelnek. A Cimexin mindenütt használható, szövetet, butort, falat, vagy festést nem piszkít; nyomot, vagy foltot nem hagy. **Kapható:** U. Kovács József örökösai gyógyszer-tárában Nagyenyeden és a készítőnél: Löcherer gyógyszerésznél, Bártfán.

A ki hashajtók használatára van utalva, gyakran nemcsak sikertelenül próbálja a sok lármával dícsért különböző hashajtó készítményeket, hanem sokszor újabb bajokat is szerez általuk. Ezért különösen fontos a hashajtó-

tószernek gondos és óvatos kiválasztása. A székesfővárosi Szent Rókus közkórház főorvosai már egy emberöltővel ezelőtt megállapították, hogy a természetes **Ferencz József**-keserűvíz rendkívül kedvező vegyalkatrészeinél fogva nemcsak könnyen bevehető, hanem a többi keserű gyógyvizekhez képest kisebb mennyiség bevétele után még rövidebb idő alatt hoz kedvező eredményt, mint azok. Ezért mint igen hatásos hashajtót a Ferencz József-vizet kiválóan ajánlják.

Az olyan helyeken, ahol az ásványvízkereskedésekben valódi Ferencz József-keserűvíz nincs raktáron, legjobb a rendelést egyenesen a Ferencz József-főirások szétküldési igazgatóságához Budapestre intézni.

— **28 kerekű vasúti mozdony.** Az „Aichison and Santa Fe“-vasút legújabb mozdonya az amerikai mérnökök valóságos mesterműve és egyúttal a világ legnagyobb mozdonya is. Összesen 3500 métermáza és a kazán fűtésére 18.000 liter petrolium és 5400 liter vizet képes magával vinni. A mozdonynak 28 kereke van és nemcsak nagy teljesítőképességénél fogva elsőrangú szerkezet. A régi szerkezetű mozdonyoknál óriási hőmennyiségek távoznak el a kúrtón keresztül. Ezzel szemben az új mozdonynál az eltávozó gázok fűtőereje teljesen ki lesz használva, amennyiben azokat a kazán fűtésére felhasználják. A fűtőanyagban így mó-

don elért megtakarítás megközelíti az 50 százalékot. Ez az új mozdony 1600 méter hosszú teljesen megrakott tehervonatot minden nehézség nélkül képes tovább voutatni.

— **Felülfizetések.** A gimnázium „Tornakör“-nek e hó 20-án fényesen sikerült mulatságon a következők voltak kegyesek felülfizetni: Szász József főispán ur 20 K, Gaspar János 10 K, Molnár Gyula 3 K. 50 f. Bedó Dénes, Szöllősy Ferencz, Tulogdi Árpád, Főcs János, N. N. 2—2 K, Molnár Károly, Bodrogi János, Székely Ödön, Konya Sándor, Jari István, Székely Jánosné, Lőrincz István, Földes Edéné, Kerekes Mihályné, Birtha Karolyne, Papp János, Bakcsi Sándor, Dzsó Miklós, Ligeti János, Köblös József 1—1 K, Veres Istvánné 50 fill. Bálint Albert 20 fill. Kovács Miklós 10 fill. Boer Lajos 10 fill. Ezen kegyes felülfizetéseket halas köszönetet fejezi ki a Rendezőség.

— **Mikszáth Kálmán kiadatlan munkáiból** közül egyet mutatja Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja a „Jó Pajtás“ legújabb, december 18-iki számában. Ugyanebbe a számba nagyhatású verset ír Ábrányi Emil és Vértessy Gyula, Sebők Zsigmond folytatja Dörmögő Dömötör kalandjait a fogorvosnál, ugyanezek ő mond a babakiállításról kedves hangú beszámolót, melyhez szép képek is vannak, Elek nagypó mulatságos szomorú történetet mond a két lurkéről, Mesemondó bácsi mesét a dióról, Benedek Elek folytatja regényét a félkezi óriásról, a Kis krónika rovat aktuális képeket mutat be érdekes szöveggel. A rejtélyek, szerkesztői iz netek teszik teljessé e szám tartalmát. A „Jó Pajtás“ előfizetési ára: negyedévre 2 K 50 f felévre 5 korona, egész évre 10 korona. Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba külföldök, Franklin-Társulat Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Felelős szerkesztő:
Dr. MÜLLER JENŐ.

	
Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár r.-t. Részvénytőke 400.000 kor. Tartalékalap 210.000 kor.	
Előnyös kölcsönt ad betáblázásra, megfelelő kezeseségre, értékpapírokra, sorsjegyekre, jóhitelű pénzüzetetek részvényeire.	Vásárol és elad értékpapírokat.
Letétbe elfogad értékpapírokat, sorsjegyeket, értékeket kevés őrzési díj mellett.	Üzletfeleink részére telefon bevezetve 14. szám alatt.
Idégen kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál.	Váltókat az összeg nagysága szerint legelőnyösebb feltételek mellett számítol le.
Nyitva áll hétköznap d. e. 9—12-ig, d. u. 3—4-ig.	Allandó betétet a legkedvezőbb kamattal mellett fogad el.

MAROSUJVÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR		
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG		
Alaptőke: 116,200 korona.	MAROSUJVÁRT.	Tartalékalap: 16,650 korona.
Foglalkozik:		
Váltók leszámítolásával (kezeselt és bekebelezett)		
Törlesztés (amortisációs) kölcsönöket nyújt földre 400 koronától felfebb 10—65 évig terjedő időre.		
Betéteket elfogad könyvecskére és folyószámlára. Betétek után nettó 5 1/2% ot fizet. Nagyobb összegű betétek után 5 3/4% ot ad. A betéti kamattal az intézet sajátjából fizeti. Betéteket felmondás nélkül is kifizet.		
Értékpapírok vételével és eladásával és külsős előlegezésével. Érmek és külföldi pénznemek, valamint szelvények beváltásával.		
Előlegeket nyújt raktári és egyéb árukra.		
Zálogosztálya előleget nyújt arany-, ezüsttárgyakra és ékszerekre, sorsjegyekre, értékpapírokra és egyéb ingóságokra.		

